

**2014-2016 ORTA VADELİ KALKINMA PROGRAMI
İSTİHDAM POLİTİKALARI**

RAMAZAN TİYEK

KIRKLARELİ-2013

**Kırklareli Üniversitesi
Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi**

2014-2016 ORTA VADELİ KALKINMA PROGRAMI İSTİHDAM POLİTİKALARI

HAZIRLAYAN

RAMAZAN TİYEK

Kırklareli Üniversitesi Kültür Merkezi A Blok 39100
Kırklareli / Türkiye

Tel: 444 40 39 - 166

Faks: 0 (288) 212 23 59

E-Posta: kesam@kirkclareli.edu.tr

Web: <http://kesam.kirkclareli.edu.tr>

Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi
Değerlendirme Notu: 2013-12

© Kırklareli Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi yayınlarının tüm hakları mahfuzdur. Kaynak gösterilerek yayınlanabilir.

R. Tiyek. (2013). *2014-2016 Orta Vadeli Kalkınma Programı İstihdam Politikaları*. Kırklareli Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi Değerlendirme Notu: 2013-12, Kırklareli.

ÖZGEÇMİŞ

2004 yılında Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi, Eğitim İletişimi ve Planlaması bölümünden mezun olduktan sonra 2006 yılında Marmara Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı İnsan Kaynakları Yönetimi Bilim Dalında Yüksek Lisansını tamamladı. Daha sonra 2011 yılında Sakarya Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümünde doktorasını bitirdi. Şuanda Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Endüstri İlişkileri Anabilim dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Performans değerlendirme, hizmetiçi eğitim ve sosyal politika konuları yazarın çalışma alanlarını oluşturmaktadır.

Kırklareli Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi

KESAM DEĞERLENDİRME NOTU

Değerlendirme Notu: 2013-12

11/11/2013

Ramazan TİYEK

Öğretim Üyesi

ramazan.tiyek@klu.edu.tr

2014-2016 ORTA VADELİ KALKINMA PROGRAMI İSTİHDAM POLİTİKALARI

Kalkınma Bakanlığı Orta Vadeli Plan Programı (2014-2016)'nı açıkladı. Bu çalışmada Program kapsamında iktisadi gelişmede önemli bir yer tutan Makroekonomik Politikalar başlığı içerisinde yer alan İstihdam Politikaları mevcut durumu ve yapılması gereken uygulamalar şeklinde değerlendirilmiştir.

1. Son dönemde işgücüne katılım, istihdam, işsizlik, kayıt dışı istihdam, işgücünün eğitim seviyesi ve verimliliği gibi göstergelerde olumlu gelişmeler sağlanmış olmakla birlikte gerek bu alanlarda daha fazla ilerleme kaydedilmesi ihtiyacı gerekse işgücü piyasasındaki katılıklar, kıdem tazminatı ve alt işverenlik gibi yapısal sorunlar önemini korumaktadır. Bu kapsamda, sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme anlayışıyla istihdam imkânlarının geliştirildiği, işgücü piyasasının etkinleştirildiği ve nitelikli işgücünün artırıldığı daha rekabetçi bir işgücü piyasasının oluşturulması temel amaçtır.

Daha rekabetçi bir işgücü piyasası çalışma hayatında yer alan insanların piyasaya giriş ve çıkışlarının rekabetçiliğe açık olması ile sağlanabilir. Bu kapsamda Belediyelerde çalışan sözleşmeli personelin memur kadrolarına geçirilmesi konusunun emeğini arz edenlerin rekabet etmelerini engellemeleri bağlamında tekrar değerlendirilmesi gerekmektedir. Belediyede çalışan sözleşmeli personelin daimi bir şekilde iş sahibi olmaları elbette güzel bir uygulama, ancak bu durumun iş sahibi olmayan insanlarla rekabet ederek gerçekleşmesi gerekir ki emek piyasası rekabetçi olabilsin. Emek piyasasının rekabetçi olması kaliteyi de artıracaktır. Bu tür uygulamalar, yani memur olabilmek amacıyla çalıştığı işini bırakan ve KPSS'ye hazırlanan insanların yada KPSS'den yüksek puanlar alarak aynı belediyede memur olarak çalışanların taşıdıkları duyguların hiçe sayılmaları, rekabetçi bir piyasa oluşturmanın baştan itibaren yanlış uygulamalarla başladığını göstermektedir. Bu durum belediyelerde çalışan sözleşmelilerin özlük haklarının iyileştirilmesi ve siyasi tercihlere bağlı olarak değişen yöneticiler tarafından işten çıkarılmalarının

önünü kesmek suretiyle daha değişik ve bütünleştirici bir şekilde de yapılabilirdi. Yani memur olmak için KPSS gerekiyorsa bu uygulamanın herkes için geçerli olması gerekir. İnsanlar bir iş sahibi olmak için hala birilerinin torpiline ihtiyaç duyuyorlarsa emek piyasası ne kadar rekabetçi olabilir ki. Emek arzında bulunanların rekabetçi bir emek piyasasında bulunduklarını algılamaları lazım ki bu çerçevede kalitelerini artırabilsinler.

Ayrıca kamuda verimli çalışmanın sağlanabilmesi için memuriyet sisteminin de değiştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Memur çalışanların işlerini iyi yapmadıkları zaman bunun zararını bizzat kendilerinin görmelerini sağlayacak düzenlemelerin yapılması ve çalışanların daha etkin değerlendirilmesini sağlayıcı performans değerlendirme uygulamalarının yapılması gerekmektedir. Sicil notu gibi çağın gereklerinden uzak bir değerlendirme sisteminin 2011 yılında kaldırılmasından sonra yerine yeni bir uygulamanın yapılmamış olması da fırsat olarak değerlendirilip kamu kurumlarında çalışanları ödüllendiren, çalışmayanları da uyarıcı yada cezalandırıcı uygulamaların çok boyutlu bir şekilde değerlendirilerek yürürlüğe girmesi ve memuriyet ile ilgili toplum nezdinde oluşan olumsuz algının değiştirilmesi gerekmektedir.

2. Bireylere işgücü piyasasının talepleriyle uyumlu temel ve mesleki beceriler kazandırılacak, iş-aile yaşamı uyumlu hale getirilecek ve aktif işgücü politikaları etki analizlerine dayalı olarak uygulanacaktır.

Bireylerin aldıkları eğitim ile işgücü piyasasının talep ettikleri arasında uyumun sağlanması çalışanların verimli çalışması ve iktisadi gelişme açısından önemlidir. Bu da belirli bir planlama dahilinde yapılabilir. Bu kapsamda özellikle meslek liseleri ile ilgili iyileştirici düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Hatırlanacağı üzere 28 Şubat sürecinde İmam-Hatip Liselerinin önü katsayı uygulaması ile kesilirken onun yanında meslek liselerinin de önü kesildi ve meslek lisesi mezunu olanların üniversiteye girişleri zorlandı. Ülkemizde üniversite mezunu olmak=iş sahibi olmak olarak değerlendirildiği için meslek liselerinde okumayı tercih edenlerde ciddi oranlarda azalma meydana geldi. Son yıllarda “meslek lisesi memleket meselesi” olarak sloganlaşsa da belirli mesleklerle ilgili işgücünü yetiştiren meslek liseleri eski gücünde değil. İmam-Hatip Liseleri ile katsayı engellinin aşılması sürecinde (4+4+4 uygulaması) meslek liseliler için de aşılmış olsa idi, özellikle örgütlerin ara eleman ihtiyacı daha etkili bir şekilde temin edilebilirdi. Ayrıca bu süreçte eğitim seviyesini yükseltmek için her ilde açılan üniversitelerde okutulan bölümlerin çalışma hayatının ihtiyacına cevap verebilecek şekilde içeriklerinin oluşturulması da büyük önem taşımaktadır. Netice itibarıyla üniversite mezunu olan öğrencilerin büyük çoğunluğu bu ülke sınırları içinde çalışacakları için çalışma hayatının gereklerini mezun olmadan kavramaları ve buna hazırlanmaları gerekmektedir. Bu süreçte üniversite eğitime devam eden öğrencilerin çalışma hayatını daha yakından tanımlarına neden olan staj vb. uygulamaların da herkesi kapsayacak bir şekilde uygulanması yerinde olacaktır. Bu süreçte lisans öğrencilerinin okul bi-

tirebilmek için bitirmeleri gereken 8 yarıyılın 1 yada 2 yarıyılı çalışma hayatında geçirilebilir. Üniversite-özel sektör işbirliğinin üniversite mezunu potansiyel işgücünün çalışma hayatına başlamadan başlaması verimli çalışmalar için önemlidir.

3. Etkin ve bütüncül bir istihdam politikası izlenerek; kadın, genç ve engelliler başta olmak üzere, işgücüne katılım ve istihdam oranları artırılmaya devam edilecektir.

Toplumda dezavantajlı konumda olan özellikle engellilerin istihdamı ile onların toplumsal hayat içerisinde daha aktif hale gelmeleri hem kendileri hem de toplumsal gelişme için önemli bir kazanç olacaktır. Bu kapsamda halihazırda uygulanan engellilerle ilgili ayrı bir memuriyet sınavının (ÖMSS) yapılması ve sadece kendilerinin girmiş olduğu bir sınav sonucu ile iş sahibi olmaları, onların toplumsal hayata katılmaları ve üretim sürecinde yer almaları adına önemli bir uygulama olarak değerlendirilmektedir. Engellilerin çalışma hayatında daha fazla yer alabilmelerini sağlayıcı bir diğer husus da erişilebilirlikleri ile ilgili sınırlılıkların süratli bir şekilde kaldırılması ve başkalarına muhtaç olmadan kendi kendilerine toplumsal hayata katılımları sağlanmalıdır. Kadınların, gençlerin ve engellilerin çalışma hayatına katılmaları konusunda sağlanan teşviklerin başta ulusal düzeyde reklamlar olmak üzere genel anlamda bilgilendirici faaliyetlerle desteklenmesine ve toplumun tüm kesimine yaygınlaştırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kişilerin istihdamı halinde işverenlerin de kazançlı çıkacaklarının detaylı bir şekilde anlatılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

4. Özel istihdam büroları yaygınlaştırılacak ve faaliyet alanları geçici iş ilişkisini de kapsayacak şekilde genişletilecektir.

Özel istihdam bürolarının yaygınlaştırılması yerine İŞKUR çalışmalarının özel sektör eliyle yapılması daha verimli olabilir. İşletmelerin dahi yaşanan acımasız rekabet ortamında kısa sürede kendilerini değiştirmek zorunda kalmaları, onları esnek çalışma uygulamalarına yöneltmektedir. Çalışma hayatının çok dinamik olması ve bu süreçte önemli bir rol üstlenen İŞKUR'un bir kamu kurumu olması sürecin yavaş işlemesine neden olabilmektedir. Ayrıca özel sektörün ihtiyaçlarının daha iyi anlaşılabilmesi açısından da önemlidir. İŞKUR olarak devletin buradaki rolü denetleyicilik olmalı yada İŞKUR özelleştirilmeden kamudaki çalışma prensiplerinin özel sektörün ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde daha aktif hale getirilmelidir.

5. Alt işverenlik uygulaması işçi haklarını ve ekonominin rekabet gücünü dikkate alacak şekilde gözden geçirilecektir.

Alt işverenlik uygulamasının amacına uygun bir şekilde kullanılması faydalı olabilir. Yani alt işverenlik uygulamasının kamu kurumlarının asli işleri dışında uzmanlık gerektiren işlerde yapılması gerekmektedir. Son zamanlarda yaygınlaşarak asli işler de alt işverenlik ile yaptırılmaktadır. Bu durum kaynakların etkin yönetilmemesine neden olmaktadır.

Alt işverenlik uygulamasının kamu kurumlarının kaynaklarını israf etmelerine yol açabilecek şekilde asli işleri kapsayıp kapsamaması ve çalışma koşullarının insancıllaştırılması hususu iyi bir denetim mekanizması ile denetlenmelidir.

6. Sosyal taraflarla diyalog içerisinde tüm işçilerin faydalanacağı ve bireysel hesaba dayanan bir kıdem tazminatı sistemi geliştirilecektir.

Kıdem tazminatı uzun zamandır çalışma hayatını meşgul eden bir konu olarak yer almaktadır. Özellikle çalışanlar için önemli bir unsur olan kıdem tazminatının endüstri ilişkileri sistemi içerisinde yer alan aktörlerin katılımı ile barışçıl bir şekilde çözüme kavuşturulması gerekmektedir. Kazanılmış hakların kaybedilmeden bir çözümün üretilmesi gerekir.

7. Bölgesel düzeyde farklı dinamiklere tâbi olan işsizlik sorununun çözümüne yönelik olarak işgücü piyasası ayrıntılı analiz edilecek ve bölgeye özgü stratejiler geliştirilecektir.

2023 yılı hedeflerine ulaşılabilmesi için kalkınma hızının kesilmemesi ve sadece bazı bölgelerin gelişmesine bağlı olmaması gerekmektedir. Daha önceki dönemlerin rutin sorunu olan terör gibi olguların çözüm süreci ile kesintiye uğraması ulusal kalkınma için topyekün kalkınmanın öneminin de tetikleyici bir rol oynayacaktır. Ekonomik olarak kalkınmış ve istihdam olanaklarının geniş olduğu Marmara Bölgesi gibi ülkemizin sanayisinin çoğunluğunun bulunduğu bu bölgede olası bir deprem gibi doğal afette zarar görmesi ve tüm kalkınmayı etkilemesi hususu gözden kaçırılmamalı ve kalkınmanın tüm ülke sınırları içerisine yayılmasına özen gösterilmelidir.

8. Yoksul kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması ve üretken duruma geçirilmesine yönelik olarak sosyal yardım-istihdam bağlantısı güçlendirilecektir.

Bu kapsamda öncelikle sosyal yardım alabilecek potansiyel hedef kitlenin belirlenmesi gerekmektedir. Çünkü şundaki uygulama genellikle sosyal yardım almak için başvuruda bulunan kişilerin başvurusu sonucu işleyen bir süreçten oluşmaktadır. Daha sonra sosyal yardımda bulunan kamu kurumları ve yardım kuruluşlarının bilgi ve tecrübelerinin aynı havuz içerisinde toplanılması ve kimin ne şekilde yardım yapacağını belirlenmesi gerekir. Yardımların birden fazla kurum tarafından veriliyor olması gerçek anlamda yardıma muhtaç olanlar açısından önemli bir uygulama ancak kaynakların etkin kullanımını engellemektedir. Bazı insanlar birden fazla yardım kurumundan yardım alarak adeta geçimini yardımlarla sürdürmekte iken bazıları ise hiçbir yardım kurumundan yardım alamamaktadır. Sosyal yardımlarda mükerrerliğin ortadan kaldırılması, yardımların kendisine verilmek zorunda oluşunu düşünen ve yardımlarla geçinen kişilerin tespiti açısından da önemlidir. Çünkü bazı insanlar bu yardımların kendisinin koşullarının iyileştirilmesi için değil de sanki bir vatandaş olmasından dolayı verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

Yardım alan kişilerin istihdamlarının sağlanması yoluna gidilmesi gerçek anlamda yardıma ihtiyacı olup da alamayan kişilere ulaşılması açısından önemlidir. Bu süreçte yardım kuruluşları ile İŞKUR'un ortak bir veritabanında çalışmaları gerekecektir. Yardım talebinde bulunanların hangi işleri yaptıkları yada yapmaya müsait olduklarının tespiti açısından ortak çalışma yapılması önem taşımaktadır. Yada yardım alacakların adresinin Sosyal Yardım Birimleri değil de doğrudan İŞKUR'a başvuruda bulunmaları gerekebilir. Bu da kapsamlı bir düzenlemeyi gerektirmektedir. Bu durum yardıma ihtiyacı olanların istihdam edilmeden yardım almalarının mümkün olmayacağı anlamında yorumlanmamalıdır. Aynı amaca hizmet eden iki kurumun çalışmalarının tek elden yürütülerek daha faydalı olması amaçlanmaktadır. Netice itibariyle yoksul insanlara verilen yardımların kaynağı toplumdaki diğer insanların verdiği vergilerle toplanmaktadır. Vergisini veren insanlar da kaynakların etkin kullanımı konusunda hemfikirdir diye düşünülmektedir.

9. Kayıt dışı istihdam ve kayıt dışı ücretle mücadele edilerek kayıtlı çalışan sayısı artırılabilecek ve prim tabanı genişletilecektir.

Kayıt dışının kayıt dışı olmasından dolayı tam olarak tespit edilememesi ve dolayısıyla primlerin toplumsal refahı artırıcı bir şekilde toplanamaması üretim faktörü olan emeğin gereği gibi kullanılamamasına ve verimsizliğe neden olabilmektedir. Kayıt dışında çalışmak zorunda olanların önemli bir kısmı gizli işsiz olarak da değerlendirilebilir. Bu kapsamda şuanda yürütülmekte olan Kayıtlı İstihdamın Teşviki Hibe Programları gibi uygulamaların sadece Sosyal Güvenlik Kurumu ile değil aynı zamanda insanların istihdamında önemli bir rolü olan İŞKUR tarafından da yapılması gerekmektedir. Her ne kadar kayıtdışı çalışma doğrudan Sosyal Güvenlik Kurumunu ilgilendiren bir konu gibi gözükse de kayıtdışında zorunlu olarak çalışmak zorunda olan kişilerin istihdamlarının sağlanabilmesini de içerdiği için İŞKUR'u da doğrudan ilgilendirmektedir.

EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Tarihçe

Kırklareli Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi, 12 Ocak 2012 tarihinde Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı bir birim olarak kurulmuştur.

Merkezin Amacı

Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi; başta Kırklareli olmak üzere Trakya Bölgesi'nde ve Türkiye'de köklü bir bilimsel araştırma geleneğini yerleştirmeyi, ulusal ve uluslar arası konularda siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal ve hukuki nitelikli bilimsel araştırma ve çalışmalar yapmayı, yurt içi ve yurt dışındaki ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte ortak projeler yürüterek bilgi birikiminin oluşturulması ve paylaşılmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Merkezin Çalışmaları

Kırklareli Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi en başta üniversitemiz öğrencileri için, daha sonra Kırklareli, Trakya bölgesi, Türkiye ve en nihayetinde de tüm dünyaya yararlı olabilecek araştırma projeleri gerçekleştirmek ve konferanslar düzenlemek yoluyla üniversitenin bilgi birikimini güncel ve değişen ihtiyaçlara yanıt verir biçimde halkla paylaşarak, üniversite ile içinde yer aldığı toplumu bağlayan bir köprü vazifesi görecektir.

Merkezimiz bünyesinde kurulan, Sosyal Politika Araştırmaları, Yoksulluk Araştırmaları, Demografi Araştırmaları, İktisat Politikası Araştırmaları, Para Politikası Araştırmaları, Finans Araştırmaları, Bölgesel Araştırmalar, Endüstri İlişkileri Araştırmaları, Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları ve Sivil Toplum Araştırmaları birimleri ile Merkezin amaçları doğrultusunda düzenli veya düzensiz ulusal ve uluslararası nitelikte seminer, konferans, açık oturum, panel ve benzeri etkinlikler düzenlemek, süreli ve süresiz yayınlar yapmayı hedefliyoruz.

**Ekonomik ve Sosyal
Araştırmalar
Uygulama ve
Araştırma Merkezi
Müdürlüğü
Kırklareli
Üniversitesi Kültür
Merkezi A Blok
39100**

**Tel: 444 40 39—166
Faks: +90 288 212 23
59**

kesam@kirkclareli.edu.tr

<http://kesam.kirkclareli.edu.tr>

